

**LIETUVOS BANKO
PRIEŽIŪROS TARNYBOS
FINANSINIŲ PASLAUGŲ IR RINKŲ PRIEŽIŪROS DEPARTAMENTO
DIREKTORIUS**

**SPRENDIMAS
DĖL X. X. IR SWEDBANK P&C INSURANCE AS GINČO NAGRINĖJIMO**

2020 m. gegužės 20 d. Nr. V 2020/(21.27.E-2101)-242-210
Vilnius

Lietuvos bankas gavo X. X. (toliau – pareiškėja) kreipimąsi, kuriuo pareiškėja prašė išnagrinėti tarp jos ir *Swedbank P&C Insurance AS*, veikiančios Lietuvoje per įsteigtą filialą, (toliau – draudikas) kilusį ginčą.

N u s t a t y t a:

Draudikas ir pareiškėja sudarė gyventojų turto draudimo sutartį (toliau – draudimo sutartis), kuria apdraustos patalpos ir namų turtas, esantis adresu: (*duomenys neskelbiami*), draudimo laikotarpis – nuo 2019 m. rugsėjo 10 d. iki 2020 m. rugsėjo 9 d.

2019 m. spalio 20 d. pareiškėja sužinojo apie apdraustam turtui padarytą žalą (sudaužyti pavėsinės langai, kiti langai išimti su rėmais, išardytas lauko židinytis, išlaužtos malkinės durys, atluptos malkinės sienų lentos, dingo vandens talpykla, prie židinio stovėjusi tvorelė).

Apie šią veiką pareiškėja informavo draudiką ir policijos pareigūnus. 2019 m. spalio 26 d. įvykio vietą apžiūrėjo draudiko atstovė UAB „Smart claims“ ir sudarė Sunaikinto, sugadinto turto apžiūrėjimo aktą. Taip pat buvo sudaryta Remonto darbų lokalinė sąmata (toliau – Sąmata). Sąmatoje nurodoma, kad bendra remonto darbų vertė su PVM – 935,46 Eur, pareiškėjai mokėtina suma, pritaikius 10,5 proc. turto nusidėvėjimą (98,22 Eur) ir išskaitą (57 Eur), yra 780,24 Eur.

2019 m. spalio 29 d. (*duomenys neskelbiami*) policijos komisariate (toliau – PK) priimtas nutarimas atsisakyti pradėti ikiteisminį tyrimą, nustačius, kad veiką padarė buvęs pareiškėjos draugas, su kuriuo vyksta turtiniai nesutarimai. Šis nutarimas 2019 m. lapkričio 15 d. (*duomenys neskelbiami*) prokuratūros prokuroro nutarimu buvo panaikintas ir pradėtas ikiteisminis tyrimas pagal Lietuvos Respublikos baudžiamojo kodekso 187 straipsnio 1 dalį (turto sugadinimas).

2019 m. lapkričio 18 d. pareiškėja pateikė draudikui pretenziją dėl draudimo išmokos išmokėjimo. 2019 m. lapkričio 26 d. draudikas pareiškėją informavo, kad laukia informacijos iš teisėsaugos institucijų dėl aplinkybių patikslinimo.

2020 m. sausio 8 d. pareiškėja draudikui pateikė pakartotinę pretenziją, prašydama išmokėti 936,46 Eur draudimo išmoką. 2020 m. sausio 17 d. draudikas pareiškėją informavo apie 2020 m. sausio 14 d. iš (*duomenys neskelbiami*) PK gautą atsakymą. Šiame atsakyme nurodoma, kad ikiteisminio tyrimo metu nustatytas įtariamasis savo kaltę pripažino, o pareiškėjai padaryta 435 Eur turtinė žala. Draudikas informavo pareiškėją, kad, įvertinęs gautus duomenis, turi pakankamą pagrindą pripažinti įvykį draudžiamuoju. Atsižvelgdamas į (*duomenys neskelbiami*) PK pateiktą informaciją apie žalos dydį (435 Eur), draudikas nutarė pareiškėjai, pritaikius 57 Eur išskaitą, išmokėti 378 Eur draudimo išmoką. Draudikas pareiškėją informavo, kad, paaiškėjus papildomoms aplinkybėms ir (ar) užbaigus ikiteisminį tyrimą, sprendimas dėl žalos dydžio gali būti persvarstytas.

2020 m. vasario 5 d. pareiškėja draudikui pateikė pretenziją, kurioje nesutiko su draudimo išmokos dydžiu. Pareiškėja nurodė, kad nors paties draudiko atstovas sudarė 936,46 Eur dydžio Sąmatą, draudikas žalą atlyginti delsė ir kreipėsi į (*duomenys neskelbiami*) PK. Minėta institucija draudikui pateikė informaciją apie tarp pareiškėjos ir įtariamojo tariamai buvusius turtinius nesutarimus bei priimtą nutarimą nepradėti ikiteisminio tyrimo. Nors pareiškėja informavo draudiką, kad šis nutarimas yra apskųstas, draudikas delsė mokėti išmoką ir kreipėsi į (*duomenys neskelbiami*) prokuratūrą dėl informacijos pateikimo. Net

gavęs prokuroro atsakymą, kad ikiteisminis tyrimas pradėtas, o žala pagal Sąmatą yra 936,46 Eur, draudikas išmokos nemokėjo, bet dar kartą 2020 m. sausio 3 d. kreipėsi į (*duomenys neskelbiami*) PK dėl informacijos patikslinimo. Minėtas PK draudikui pateikė duomenis apie 435 Eur žalos dydį, nors visiškai neaišku, kuo toks dydis yra grindžiamas.

Draudikui netenkinus pareiškėjos pretenzijos, pareiškėja kreipėsi į Lietuvos banką. Pateiktame kreipimesi pareiškėja nurodė, kad draudikas privalo visiškai atlyginti padarytą žalą ir išmokėti likusią draudimo išmokos dalį (446 Eur).

Atsiliepime į pareiškėjos kreipimąsi draudikas nurodė su reiškiamu reikalavimu nesutinkantis. Nors 2019 m. spalio 29 d. iš (*duomenys neskelbiami*) PK draudikas gavo informaciją, kad žalą galimai padarė turtą teisėtai valdęs asmuo, todėl nepadaryta nusikalstama veika, draudikas geranoriškai tęsė žalos administravimą ir tikslino aplinkybes. Gavęs informaciją apie pateiktą skundą dėl atsisakymo pradėti ikiteisminį tyrimą, draudikas kreipėsi į (*duomenys neskelbiami*) prokuratūrą dėl informacijos. 2019 m. lapkričio 28 d. draudikas gavo atsakymą, kad nuostolio dydis bus tikslinamas. Iš (*duomenys neskelbiami*) PK gavus duomenis apie nustatytą 435 Eur žalos dydį, priimtas sprendimas, pritaikius 57 Eur išskaitą, išmokėti pareiškėjai 378 Eur išmoka. Draudikas nurodė neturėjęs pagrindo nesivadovauti teisėsaugos institucijų duomenimis, o pareiškėja nėra pateikusi dokumentų, pagrindžiančių papildomai reikalaujamas sumas (pateiktuose pirkimo dokumentuose nurodyta mažesnė suma ir neaišku, kiek tai susiję su sugadintu turtu).

Ginčo nagrinėjimo metu pareiškėja Lietuvos bankui ir draudikui pateikė 2020 m. kovo 16 d. (*duomenys neskelbiami*) teismo nutartį, kuria nutarta netvirtinti prokuroro nutarimo dėl įtariamojo atleidimo nuo baudžiamosios atsakomybės pagal laidavimą ir ikiteisminio tyrimo nutraukimo. Nutartyje nurodoma, kad byloje esantys duomenys liudija pareiškėją dėl nusikalstamos veikos patyrus 936,46 Eur žalą. Kartu su nutartimi gautas ir dėl jos pateiktas įtariamojo skundas apeliacinės instancijos teismui.

Papildomuose paaiškinimuose pasisakydamas dėl pateiktos teismo nutarties, draudikas atkreipė dėmesį į tai, kad, priimant teismo nutartį, svarstytas tik atleidimo nuo baudžiamosios atsakomybės, o ne nuostolio dydžio klausimas. Taip pat draudikas nurodė, kad pateikta nutartis nėra įsiteisėjusi.

Ginčo nagrinėjimo metu draudikas Lietuvos banką informavo, kad nutarė pareiškėjai išmokėti papildomą draudimo išmoka. Draudikas nurodė, kad pagal Sąmatą nuostolio dydis lygus 837,24 Eur (935,46 Eur (sąmatos suma) – 98,22 Eur (taikomas nusidėvėjimas). Prie šios sumos pridėjus 30 Eur išmoka už vandens talpyklą ir atėmus 57 Eur išskaitą, bendra mokėtina draudimo išmoka yra 810,24 Eur. Įvertinęs anksčiau išmokėtą 378 Eur sumą, draudikas pareiškėjai papildomai išmokėjo 432,24 Eur.

Papildomai pateiktuose paaiškinimuose pareiškėja nurodė, kad Sąmata yra prijungta prie ikiteisminio tyrimo medžiagos ir žala pagal ją turi būti atlyginta visiškai, netaikant nusidėvėjimo ir išskaitos. Pareiškėjos teigimu, žalą padaręs asmuo yra žinomas ir draudikas turės galimybę išmokėtą sumą susigrąžinti. Taip pat pareiškėja nurodė, kad į Sąmatą nebuvo įtraukta vandens talpykla, bet draudikas už ją išmokėjo 30 Eur.

K o n s t a t u o j a m a :

Vadovaujantis Vartotojų ir finansų rinkos dalyvių ginčų neteisminio sprendimo procedūros Lietuvos banke taisyklių, patvirtintų Lietuvos banko valdybos 2012 m. sausio 26 d. nutarimu Nr. 03-23, 45 punktu, vartojimo ginčai Lietuvos banke nagrinėjami laikantis rungimosi, ginčų nagrinėjimo operatyvumo, koncentracijos, ekonomiškumo ir bendradarbiavimo principų. Nagrinėdamas ginčą Lietuvos bankas atlieka pateiktų įrodymų vertinimą ir jo pagrindu priimamas sprendimas.

Iš pateiktų duomenų matyti, kad šalių ginčas kilo dėl draudimo išmokos dydžio, mokėtiną sumą sumažinus turto nusidėvėjimo verte ir taikoma išskaita.

Vadovaujantis Lietuvos Respublikos draudimo įstatymo 2 straipsnio 10 dalimi, draudimo apsauga – tai draudiko įsipareigojimas mokėti draudimo išmoka įvykus draudžiamajam įvykiui. Lietuvos Respublikos civilinio kodekso (toliau – CK) 6.987 straipsnyje nustatyta, kad draudimo sutartimi draudikas įsipareigoja už sutartyje nustatytą draudimo įmoką sumokėti draudėjui arba trečiajam asmeniui, kurio naudai sudaryta sutartis, įstatyme ar draudimo sutartyje nustatytą draudimo išmoka, apskaičiuotą įstatyme ar draudimo sutartyje nustatyta tvarka, jeigu įvyksta įstatyme ar draudimo sutartyje nustatytas draudžiamasis įvykis.

Draudimo sutartis, kuria buvo apdraustas pareiškėjos turtas, yra savanoriška, todėl

draudikas tokio pobūdžio sutartyse gali savo nuožiūra pasiūlyti sąlygas, susijusias su teikiama draudimo apsauga. Draudimo sutartimi draudimo objektui teikiama apsauga nėra absoliuti – draudikas, prisiimdamas draudimo riziką, nustato draudimo sutartimi suteikiamos draudimo apsaugos ribas. Galiojantys teisės aktai leidžia draudikui nustatyti prisiimamos draudimo rizikos ir teikiamos draudimo apsaugos ribas.

Sudarydamas draudimo sutartį draudikas pasiūlo sąlygas, kurios apibrėžia jo prisiimamos rizikos ribas, ir pagal tai apskaičiuoja draudimo įmokos dydį. Draudimo apsauga nustatoma tiek draudiko parengtose draudimo rūšies taisyklėse, tiek draudimo liudijime aptartose individualiose sąlygose (Lietuvos Aukščiausiojo Teismo Civilinių bylų skyriaus teisėjų kolegijos 2012 m. kovo 13 d. nutartis, priimta civilinėje byloje Nr. 3K-3-91/2012).

Dėl nusidėvėjimo taikymo

Draudimo liudijime nurodoma, kad sutartis sudaryta Gyventojų turto draudimo taisyklių Nr. 002 (toliau – Taisyklės) pagrindu. Taisyklių 3.1 papunktyje nustatyta, kad, apdraudus gyvenamą pastatą, pastato dalį ar butą, taip pat bus apdrausti kiti stacionarūs statiniai (priklausiniai).

Draudimo liudijime nurodyta, kad statinio draudimo suma – atkūrimo vertė. Ši nuostata pakartojama Taisyklių 3.2 papunktyje, kartu nurodant, kad statinio atkūrimo vertė – tai išlaidos, būtinos statiniui atkurti iki buvusios prieš draudžiamąjį įvykį būklės. Draudikas neatsižvelgia į statinio nusidėvėjimą (netaiko nusidėvėjimo), jeigu jis atstatomas. Jei statinys neatstatomas, draudimo vertė yra pastato atkūrimo vertė, atėmus apdrausto statinio nusidėvėjimą iki draudžiamąjo įvykio.

Taisyklių 3.5 papunktyje nustatyta, kad statiniui padaryta žala atlyginama atkūrimo verte. Įtvirtinti du žalos atlyginimo būdai – atstatymas arba piniginė kompensacija. Atstatymas apibrėžiamas kaip statinio atkūrimas iki būklės, buvusios prieš draudžiamąjį įvykį. Draudikas neatsižvelgia į statinio nusidėvėjimą (netaiko nusidėvėjimo), jeigu jis atstatomas. Draudikas turi teisę pasirinkti rangovą bei atstatymo būdą. Jei draudėjas pageidauja pasirinkti rangovą, tam būtinas draudiko pritarimas. Atstatymo darbai vykdomi pagal parengtą (suderintą) sąmatą. Kol atstatymo darbai neprasidėjo, draudikas neprivalo vykdyti mokėjimų. Draudimo išmokos mokamos pagal atitinkamas sąskaitas faktūras, pateiktas už atliktus darbus. Atstatyti statinį privaloma toje pačioje (draudimo) vietoje.

Reglamentuojant žalos atlyginimą, kai mokama piniginė kompensacija, Taisyklių 3.5 papunktyje nustatyta, kad, draudėjui pageidaujant, draudimo išmoka gali būti mokama grynaisiais pinigais, tačiau tam būtinas draudiko pritarimas. Tokiu atveju draudimo išmoka bus mokama iš atkuriamosios vertės atėmus sumą, atitinkančią statinio, kuriam buvo padaryta žala, nusidėvėjimą iki draudžiamąjo įvykio. Statinio nusidėvėjimo iki draudžiamąjo įvykio laipsnį nustato draudiko ekspertai, įvykus draudžiamajam įvykiui.

Kaip matyti iš pateiktų duomenų, šiuo atveju pareiškėja pageidavo draudimo išmoką gauti pinigais ir draudikas tam neprieštaravo. Turtą apžiūrėjusio draudiko eksperto sudarytoje Sąmatoje nustatytas turto nusidėvėjimo laipsnis – 10,5 proc. (vertė – 98,22 Eur) buvo taikomas, apskaičiuojant pareiškėjai mokėtiną sumą. Nors pareiškėja nurodė, kad nusidėvėjimas taikytas nepagrįstai, niekaip detaliau nepagrindė šios savo nuomonės. Įvertinus Lietuvos bankui pateiktus duomenis, darytina išvada, kad draudikas veikė pagal draudimo sutartį, nes mokėtiną sumą apskaičiavo, atsižvelgdamas į jo ekspertų nustatytą turto nusidėvėjimo laipsnį iki įvykio. Pareiškėjos reikalavimo netaikyti nusidėvėjimo tenkinti nėra pagrindo.

Dėl išskaitos taikymo

Sąvokoms skirtoje Taisyklių dalyje nurodoma, kad išskaita – tai suma, kurią draudėjas privalo padengti po kiekvieno draudžiamąjo įvykio. Išskaita nėra taikoma papildomai atlygintoms išlaidoms, aprašytoms skyriaus „Papildomos atlygintinos išlaidos“ dalyje „Spynų pakeitimo išlaidos“¹.

Draudimo liudijime nurodoma, kad tiek draudžiant statinį, tiek namų turtą taikoma 57 Eur išskaita. Taip pat nustatyta, kad, jeigu vieno draudžiamąjo įvykio metu nukenčia keli apdrausto turto objektai, kuriems draudimo liudijime yra nustatytos atskiros išskaitos, mokėtina draudimo išmoka mažinama tik vienos, pačios didžiausios iš taikytinų išskaitų

¹ Taisyklių 3.5 papunktyje nustatyta, kad jei dingio statinio ar buto raktai ar spygnos buvo sugadintos įsilaužimo metu, draudikas atlygins išlaidas dėl naujų spygnų ir jų pakeitimo.

dydžiu.

Kaip minėta, draudikas, apskaičiuodamas draudimo išmoką, pareiškėjai mokėtiną draudimo sumą sumažino 57 Eur išskaitos suma. Įvertinus minėtas draudimo sutarties nuostatas bei Sąmatoje nurodytas turto atkūrimo išlaidas (kurios neatitinka Taisyklėse nustatytos išskaitos netaikymo sąlygos), nėra pagrindo daryti išvadą, kad draudikas nepagrįstai taikė 57 Eur išskaitą. Pareiškėja teigia, kad išskaita negalėjo būti taikoma, nes žinomas žalą padaręs asmuo, iš kurio draudikas, išmokėjęs išmoką, turės galimybę sumokėtų sumų reikalauti regresu tvarka. Vis dėlto minėta aplinkybė šiuo atveju neturi teisinės reikšmės, nes pareiškėjos nurodomas išskaitos netaikymo pagrindas nėra numatytas šalių sudarytoje draudimo sutartyje. Atsižvelgiant į nurodytas aplinkybes, nėra pagrindo tenkinti pareiškėjos reikalavimo netaikyti išskaitos.

Remdamasis tuo, kas išdėstyta, ir vadovaudamasis Lietuvos Respublikos vartotojų teisių apsaugos įstatymo 27 straipsnio 1 dalies 3 punktu, Lietuvos banko valdybos 2012 m. sausio 26 d. nutarimo Nr. 03-23 „Dėl Vartotojų ir finansų rinkos dalyvių ginčų neteisminio sprendimo procedūros Lietuvos banke taisyklių patvirtinimo“ 2 punktu ir šiuo nutarimu patvirtintų Vartotojų ir finansų rinkos dalyvių ginčų neteisminio sprendimo procedūros Lietuvos banke taisyklių 59.3 papunkčiu, n u s p r e n d ž i u:

Atmesti pareiškėjos X. X. reikalavimą.

Lietuvos banko sprendimas dėl ginčo esmės yra rekomendacinio pobūdžio ir teismui neskundžiamas. Vartotojui ir finansų rinkos dalyviui išlieka teisė dėl ginčo sprendimo kreiptis į teismą arba kitą ginčų nagrinėjimo instituciją įstatymų nustatyta tvarka. Kreipimasis į teismą po Lietuvos banko sprendimo dėl ginčo esmės priėmimo nelaikomas šio sprendimo apskundimu.

Direktorius

Mindaugas Šalčius